

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
КАФЕДРА ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНИХ МОВ
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА
ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ЮНАЦТВА
ІМЕНІ РОМАНА ІВАНИЧУКА

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА В УКРАЇНІ: 1991-2021 РР.

*Матеріали Міжнародної
наукової конференції
24-25 червня 2021 року*

Вінниця 2021

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
КАФЕДРА ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНИХ МОВ
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА
ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ЮНАЦТВА
ІМЕНІ РОМАНА ІВАНИЧУКА**

***Література для дітей та юнацтва
в Україні: 1991-2021 рр.***

**Збірник тез доповідей
Міжнародної наукової конференції
24-25 червня 2021 року**

Вінниця 2021

УДК 821.112.2

ББК 84(4Нім)

Збірник тез доповідей Міжнародної наукової конференції «Література для дітей та юнацтва в Україні: 1991-2021 рр.» (24-25 червня 2021 р.) / Ред. колегія: У. С. Баран (відп. ред.), О. В. Білецька, О. О. Залужна, О. В. Чоботар, Є. І. Пересада, В. М. Соколова. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 28 с.

До збірника включені тези До збірника включені тези доповідей учасників Міжнародної наукової конференції «Література для дітей та юнацтва в Україні: 1991-2021 рр.» (24-25 червня 2021 р.), присвяченої дослідженню сучасних питань літературознавства.

Рекомендовано аспірантам, студентам старших курсів.

Усі матеріали подаються в авторській редакції. Погляди авторів, викладені в цьому збірнику, не відображають позицію організаторів Міжнародної наукової конференції «Література для дітей та юнацтва в Україні: 1991-2021 рр.».

Редакційна колегія:

<i>Баран У. С.</i>	кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології ДонНУ імені Василя Стуса
<i>Білецька О. В.</i>	кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології ДонНУ імені Василя Стуса
<i>Залужна О. О.</i>	кандидат філологічних наук, завідувач кафедри англійської філології ДонНУ імені Василя Стуса, заступник декана факультету іноземних мов з наукової роботи
<i>Чоботар О. В.</i>	кандидат філологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри германської філології ДонНУ імені Василя Стуса
<i>Пересада Є. І.</i>	асистент кафедри германської філології ДонНУ імені Василя Стуса
<i>Соколова В. М.</i>	асистент кафедри германської філології ДонНУ імені Василя Стуса

ЗМІСТ

<i>Баран Уляна</i> Львів, Вінниця	ЗНАЧЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ЛІТЕРАТУРИ 70-Х РР. ХХ СТ. ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА	4
<i>Варданян Марина,</i> <i>Кіреєва Маргарита</i> Кривий Ріг	ПРИРОДНИЧА ЛІТЕРАТУРА VS ЕКОФІКШН: ТЕМИ, ПОНЯТТЯ, ПІДХОДИ	7
<i>Васильєва</i> <i>Маргарита</i> Старобільськ	МИНУЛЕ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ПРИГОДНИЦЬКО-ДЕТЕКТИВНІЙ ПОВІСТІ НАСТІ МЕЛЬНИЧЕНКО «ВІД ХРУЛІВ ДО ЗЮЗЮКІВ»	11
<i>Залужна Ольга,</i> <i>Скрипник Анастасія</i> Вінниця	ЕСТЕТИЧНА ТА ЕТИЧНА ОЦІНКИ В ДИТЯЧОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ДИСКУРСІ (на матеріалі серії романів О. Дерманського «Чудове чудовисько» та Дж. Стронга «Ракета на чотирьох лапах»)	14
<i>Канчура Євгенія</i> Житомир	ДІАНА ВІНН ДЖОНС УКРАЇНСЬКОЮ: ЗДОБУТКИ ТА МОЖЛИВІ ПЕРСПЕКТИВИ	17
<i>Качак Тетяна</i> Івано-Франківськ	ТЕМА СУЇЦИДУ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ	21
<i>Остапчук Анна</i> Житомир	«КНИЖКИ-КАРТИНКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОГО ДОСЛІДЖЕННЯ»	25

*Залужна Ольга, Скрипник Анастасія
Вінниця*

**ЕСТЕТИЧНА ТА ЕТИЧНА ОЦІНКИ
В ДИТЯЧОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ДИСКУРСІ
(на матеріалі серії романів О. Дерманського «Чудове чудовисько» та
Дж. Стронга «Ракета на чотирьох лапах»)**

1. Вступні зауваження

Оцінка міститься у комунікативних ситуаціях, де відбувається зіткнення суб'єкта пізнання з об'єктивним світом. Оцінка як лінгвістична категорія в мові реалізується за допомогою різних засобів – морфологічних, лексичних та синтаксичних, узагальненого упередженого та неупередженого ставлення до конкретних подій, процесів, явищ, фактів та ін. [3: 62–63].

Уже з раннього віку у дитини розвивається відчуття прекрасного, перші естетичні смаки, інтереси, уміння розуміти, а щоб розуміти, треба навчитися сприймати, відчувати і цінувати твори мистецтва. Перші естетичні переживання дитини пов'язані із задоволенням, яке доставляють їй якості предмету – його колір, форма і т.ін.

Естетична оцінка – це ціннісне відношення людини до певного явища або образу на основі його зіставлення з естетичними нормативами, ідеалами. Естетична оцінка спирається на категорії прекрасного – потворного, красивого – відразливого, піднесено-героїчного – вульгарного, жахливого – комічного тощо в явищах навколишньої дійсності, а також у творах мистецтва [2: 69].

В. Алексеева визначає, що «ситуація естетичної оцінки включає в себе три етапи:

- 1) безпосереднє споглядання об'єкта;
- 2) зіставлення з ідеалом;
- 3) власне винесення оцінки» [1: 26].

Актуальність наукової розвідки зумовлена необхідністю дослідження особливостей естетичної оцінки на матеріалі дитячого літературного дискурсу у зіставному аспекті на матеріалі англійсько- та українськомовного текстів для визначення спільних та відмінних рис її вираження в двох лінгвокультурах.

Мета представленої роботи полягає у визначенні специфіки вираження естетичної оцінки в англійсько- та українськомовному дитячому літературному дискурсі та їхніх характерних особливостей та відмінностей.

Об'єктом дослідження є естетична та етична (суміжна естетичній) оцінки. **Предметом** дослідження виступають структурні та лексико-семантичні особливості естетичної оцінки в лексиці англійської та української мов у художній дитячій літературі.

Матеріалом дослідження слугують 32 текстові фрагменти з літературних творів досліджуваних авторів, які містять естетичну та етичну оцінки в денотаті, з яких 18 репрезентують етичну оцінку та 14 містять естетичну оцінку. Всього представлено 19 англійськомовних та 13 українськомовних фрагментів.

2. Особливості естетичної оцінки в текстах О. Дерманського та Дж. Стронга

У теоретичній естетиці відбивається протиставлення природної краси і краси, створеної руками людини. В лінгвістичних дослідженнях естетична оцінка належить до сублімованих оцінок, які представляють собою синтез сенсорно-смакових модусів перцепції та психологічних оцінок.

Серед лексем, які виражають естетичну оцінку, в текстах літературної казки часто використовуються лексеми *красивий, некрасивий, симпатичний, потворний, чудовий* та ін. Наприклад:

(1) *Вона мала чорне, лискуче й пишне, лиш де не де посріблене сивими пасмами волосся та красиве, хоч і торкнуте зморшками обличчя, вбрана була у довгу чорну полотняну сукню...* [4: 270];

(2) *Страшний той, хто негарний усередині, у кого душа потворна...* [4: 235].

В англійськомовному тексті (зокрема, в творі Дж. Стронга «Розшукується Ракета На Чотирьох Лапах») найбільшою продуктивністю характеризуються наступні лексеми на позначення естетичної оцінки: *beautiful, ugly, pretty, awful, horrible, terrible, nasty, nice, good, sweet, charming* та ін. Наприклад:

(3) *Now you look dark and handsome and ...* [5: 21] ‘Тепер ти виглядаєш темним та красивим, та...’;

(4) *‘You were very sweet,’ she said. ‘And charming.’* [5: 22] ‘«Ти був дуже солоденьким», сказала вона. «Та чарівним»’.

На основі проаналізованих фрагментів вживання одиниць із естетичним оцінним значенням становить 43%, в той час як етична оцінка вживається у 57% випадках, що зумовлено рисами дитячої літературної казки, в якій поєднуються повчальний та морально-етичний компоненти. Вони переважають над описом явищ дійсності та зовнішності героїв, в яких часто зустрічається саме оцінка з естетичної сторони.

3. Висновки

3.1 Естетична оцінка є з одного боку суб'єктивною, адже спирається на відношення людини до явища чи образу, з іншого – сублімованою з сенсорно-смаковою та психологічною. Естетична оцінка представлена антонімічними категоріями, в яких порівнюється прекрасне і потворне, жахливе і красиве, піднесене та вульгарне тощо.

3.2 Етична оцінка є суміжною з естетичною, адже в дитячих літературних творах оцінка краси та добра взаємопов'язана. Красиве може бути добрим, потворне часто є злим. Такий зв'язок формує в дитини чітке уявлення про героїв та антигероїв літературного твору.

3.3 Етична та естетична оцінки дають уявлення не тільки про риси зовнішності та морально-етичні якості персонажа казки, а й конкретні особистісні прояви поведінки героя в певній ситуації сюжету.

3.4 Серед частин мови, які позначають естетичну та етичну оцінку, переважають прикметники, зустрічаються й прислівники, та зрідка – іменники.

3.5 Естетична оцінка є двобічною, адже позначає як оцінку суб'єкта та його особистісні риси, так і визначає цінність або властивості об'єкту або явища дійсності. На відміну від етичної, естетична оцінка не є цілком особистісною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексеева В. Е. Эстетическая оценка в мире языковой личности: автореф. дис. ... канд. филол. наук. М., 2009. 26с.
2. Ваганова Н. А. Розвиток естетичного художнього сприймання в дошкільному віці. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. К. : Видавництво «Фенікс», 2012. Т. XII. Психологія творчості. Випуск 15. Ч. 1. С. 68–76.
3. Дашко Л. Т. Проблема емотивності та категорії оцінки в сучасних лінгвістичних дослідженнях. *Филология, социология и культурология. Теоретические и практические аспекты развития современной науки. Filologia, socjologia i kulturoznawstwo. Teoretyczne i praktyczne aspekty rozwoju współczesnej nauki* (30.09.2015 – 01.10.2015). Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. С. 60–65.
4. Дерманський О. С. Чудове Чудовисько в Країні Жаховиськ. Київ : Вид. А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2010. 288 с.
5. Strong J. Wanted! The Hundred Mile An Hour Dog. Puffin, 2006. 104 p.